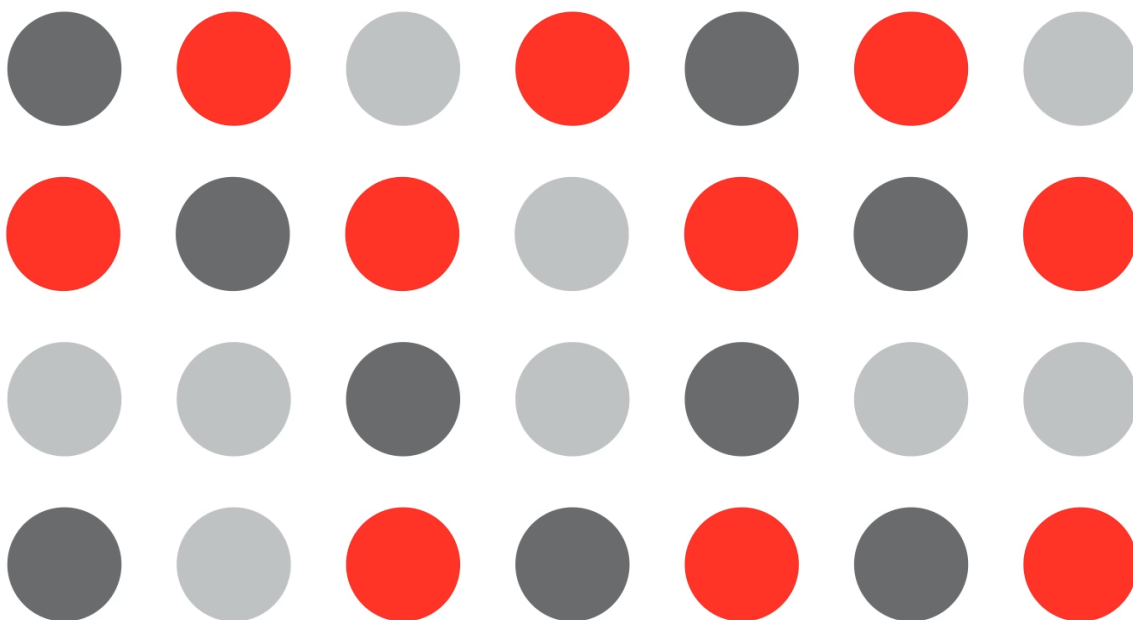

E SPOROČILA

3 / 2022

Slovenski inštitut za standardizacijo / Slovenian Institute for Standardization
ISSN 2820-4379

Uvodnik

Dragi bralci!

V zadnjih letošnjih e-Sporočilih predstavljamo izbor dogodkov in aktivnosti, ki so krojili standardizacijo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni skozi pretekla leta in izpostavljamo nekaj pomembnejših vsebin iz zadnjih mesecev leta 2022.

Zaključek leta je priložnost za razmislek in priprava na prihodnje izzive. S podatki iz Analize o vplivu standardov na delovanje slovenskih podjetij in skladno s Strategijo razvoja Slovenije ter strateškimi dokumenti evropskih in mednarodnih organizacij za standardizacijo smo zaključili projekt priprave Strategije SIST do leta 2026.

Kako pomembna je standardizacija ne le za zagotavljanje varnosti in zdravja, pač pa za razvoj, napredek, konkurenčnost in uspeh na globalni ravni, priča politični dogovor o krepitvi evropskega sistema standardizacije, ki je bil dosežen 12. oktobra tega leta.

Tudi v Sloveniji se lahko pohvalimo s številnimi strokovnjaki, ki sledijo ali celo vodijo razvoj novih tehnologij, zato na SIST pozdravljamo in s ponosom izpostavljamo ustanovitev novega tehničnega odbora za veriženje blokov. Ni treba poudarjati, da si želimo podobnega aktivnega sodelovanja slovenskih strokovnjakov tudi na drugih novih pomembnih področjih.

Z mislijo na prihodnost našega planeta standardizacija že dolgo, še posebno pa v zadnjem času, veliko pozornosti posveča preprečevanju neugodnih vplivov na okolje. Ob ne ravno spodbudnih napovedih glede posledic podnebnih sprememb moramo kot družba nemudoma storiti vse, kar je v naši moči, da prispevamo k zmanjšanju onesnaževanja planeta. Tega se zavedajo tudi strokovnjaki pri ISO, ki so za vse tipe organizacij po svetu pripravili brezplačni dokument IWA 42 – Net Zero Guidelines.

Ker prihaja čas praznovanja, naj omenim še, da smo letošnji Mednarodni dan standardizacije lahko po daljšem obdobju srečevanja preko računalniških zaslonov končno praznovali v živo in se tako vsaj simbolično lahko zahvalili vsem strokovnim sodelavcem, ki s svojim znanjem in prizadevnostjo prispevajo k standardizaciji tako na nacionalni kot tudi na mednarodni ravni.

Naj bodo prihajajoči prazniki tudi za vas priložnost za ponos na vaše poslovne in osebne dosežke ter obdobje pristnih in izpolnjujočih odnosov.

mag. Marjetka Strle Vidali
direktorica SIST

Vsebina

Standardizacija • 6

Mednarodni dan standardizacije • 7

Dogodek »Soustvarjanje standardizacije« • 10

Konferenca Mednarodne telekomunikacijske zveze ITU • 12

Tehnologija veriženja blokov (ang. blockchain) • 16

12. oktobra 2022 dosežen politični dogovor o krepitvi evropskega sistema standardizacije • 18

Pošten in pravičen energetske prehod • 20

Standardi • 22

Standard SIST EN 301 549 V3.2.1:2021 v slovenskem jeziku • 23

Nova prevoda SIST EN 12953-5:2020 in SIST EN 12952-6:2022 o kontroli tlačno obremenjenih delov kotla • 25

CEN je objavil novo tehnično specifikacijo o obraznih maskah za splošno uporabo • 26

Cilj »net zero« in brezplačni standardizacijski dokument IWA 42 za globalno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov • 28

Kontaktne točke • 30

EU objavila novo uredbo o recikliranih plastičnih materialih, ki pridejo v stik z živili • 31

EU predlaga revizijo uredbe o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi in zmesi (CLP) • 34

Zakaj so načela preglednosti za enotni trg tako pomembna? • 36

standardizacija

Mednarodni dan standardizacije

Dijana Jevtić, mag.
Kontaktna točka SIST

Organizacije za standardizacijo po vsem svetu vsako leto 14. oktobra obeležujemo mednarodni dan standardizacije v spomin na dan, ko so se leta 1946 v Londonu zbrali delegati iz 25 držav in ustanovili mednarodno organizacijo za pospeševanje standardizacije.

Cilj svetovnega dneva standardov je ozaveščanje zakonodajalcev, industrije in potrošnikov o pomenu standardizacije za svetovno gospodarstvo ter poklon tisočim strokovnjakom po vsem svetu, ki razvijajo prostovoljne tehnične sporazume, objavljene kot mednarodne standarde.

Letošnja tema je bila »Skupna vizija za boljši svet«, ISO pa je v ta namen pripravil spodnji plakat.

Plakat ISO ob mednarodnem dnevu standardizacije 2022.

Dan smo praznovali tudi mi, in sicer v dveh delih:

Organizirali smo dan odprtih vrat za študente, ki je potekal v naših prostorih, z željo, da bi standardizacijo približali mladim in v njih vzbudili zanimanje za sodelovanje v njej. Poleg tega je leto 2022 na evropski ravni razglašeno za leto mladih in tudi to je bil dodaten razlog, da smo se odločili letos svoja vrata odpreti prav njim. Delavnica z naslovom »Standardi za boljšo prihodnost« je zajemala kratko predstavitev standardizacije in področja dela, kar je predstavila mag. Mojca Lampič, vodja splošne standardizacije, prednosti uporabe standardov za MSP, ki jih je predstavila Vesna Klofutar, in kratko predstavitev dejavnosti Kontaktne točke SIST, ki jo je pripravila vodja kontaktne točke, mag. Jožica Škof Nikolič. Študente je pozdravila in nagovorila tudi direktorica SIST, mag. Marjetka Strle Vidali, ki je poudarila, da je vključevanje mladih v standardizacijo izrednega pomena, saj doprinesejo veliko svežega znanja (predvsem s področja novih tehnologij in digitalizacije) in tako lahko skupaj soustvarjamo standarde, ki so prilagojeni trenutnim izzivom. Sledilo je neformalno druženje z izmenjavo mnenj in mreženjem.

Drugi del praznovanja smo namenili predsednicam in predsednikom TC, strokovnjakinjam in strokovnjakom, vsem našim zaposlenim, članicam in članom strokovnih svetov ter upravnega odbora. Dogodek z naslovom »Prihodnost standardizacije« je potekal v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije. Program sta povezovala in moderirala Tanja Pečenko in Lovro Frelih.

Po uvodnem nagovoru so sledila štiri vsebinsko bogata predavanja. Prvo besedo je imela direktorica SIST mag. Marjetka Strle Vidali, ki je predstavila Strategijo standardizacije do leta 2026. Izpostavila je dolgoročne cilje strategije ter ključne naloge za njihovo doseganje.

Delavnica z naslovom »Standardi za boljšo prihodnost« v prostorih SIST.

Dogodek z naslovom »Prihodnost standardizacije v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije.

V nadaljevanju je mag. Danilo Kraner, zunanji svetovalec pri podjetju Bosch Management Support na Dunaju, strokovnjak na področju neioniziranih sevanj, član dveh tehničnih odborov na SIST ter predsednik tehničnega odbora CENELEC TC 61 (Varnost gospodinjskih in podobnih aparatov) pri Evropskem komiteju za standardizacijo v elektrotehniko (CENELEC), pripravil predstavitev in novosti na tem področju.

Tretje predavanje je pripravil izr. prof. dr. Muhamed Turkanović, ki na mariborski Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (v okviru Inštituta za informatiko) vodi skupino Blockchain Lab:UM ter sodeluje pri raziskovalno-razvojnih in industrijskih projektih vpeljave tehnologije veriženja blokov v slovenskem in mednarodnem prostoru. Je vodja študijskega programa Informatika in podatkovne tehnologije ter predava predmete s področja podatkovnih baz in kibernetske varnosti. Deluje tudi kot zunanji predavatelj na Univerzi v Zagrebu. Poleg naštetega je izr. prof. dr. Turkanović še predsednik tehničnega odbora SIST TC Blockchain, ta na SIST deluje od začetka leta 2021, ter vodja enega izmed dveh slovenskih evropskih digitalnih inovacijskih stičišč. Pohvali se lahko še z nazivom namestnika predstojnika Inštituta za informatiko. V predavanju nam je povedal nekaj več o sedanjosti in prihodnosti tehnologije Blockchain.

Predstavitve Strategije standardizacije do leta 2026, direktorica SIST mag. Marjetka Strle Vidali

Vir:
Fotografije: ISO in arhiv SIST

Zadnje predavanje je bilo na temo sončne prihodnosti fotovoltaike, pripravil ga je red. prof. dr. Marko Topič, ki že od leta 2006 vodi Laboratorij za fotovoltaike in optoelektroniko na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, kjer je tudi predstojnik Katedre za elektroniko. Od leta 2014 je predsednik Evropske tehnološke in inovacijske platforme za fotovoltaike. Predsedoval ali sopredsedoval je številnim mednarodnim konferencam o fotovoltaike in deluje v več svetovnih svetih ali odborih raziskovalnih ustanov po svetu. Je dobitnik številnih nacionalnih in mednarodnih nagrad, poleg zgoraj omenjenega je na SIST tudi član tehničnega odbora SIST TC PVS Fotonapetostni sistemi ter na tem področju tudi strokovnjak.

Na dogodku smo izvedeli marsikaj novega, predavatelji pa so nam vlili tudi dodatno upanje, da je prihodnost res lahko svetla. Sploh ob upoštevanju standardov.

Dogodek »Soustvarjanje standardizacije«

Dijana Jevtić, mag.
Kontaktna točka SIST

6. decembra 2022 smo v sodelovanju s časnikom Finance in Poslovno akademijo Finance v Grand Hotelu Union organizirali dogodek z naslovom »Kako s sodelovanjem pri razvoju standardov postati bolj konkurenčni na evropskem in mednarodnem parketu?«.

Direktorica SIST, mag. Marjetka Strle Vidali, se je za organizacijo dogodka odločila z namenom, da bi tudi v praksi podprli strategijo slovenske standardizacije do leta 2026. Eden od glavnih ciljev strategije je namreč krepitev standardizacijske podpore vsem zainteresiranim deležnikom s tesnim sodelovanjem z gospodarstvom in javnim sektorjem. Slednji zajema promocijske aktivnosti, obveščanje javnosti, vključevanje v sistemsko izobraževanje, skratka dejavnosti, s katerimi bi postali še bolj prepoznavni. S tem dogodkom je direktorica želela še dodatno poskrbeti za promocijo, privabiti nove udeležence in jim predstaviti prednosti vključevanja v standardizacijo ter uporabe standardov.

Dogodek je zajemal različna predavanja, pogovore in okrogle mize, na katerih so sodelovali nekateri strokovnjaki, ki s SIST sodelujejo že dolga leta, prisotnih pa je bilo tudi nekaj čisto novih obrazov. Uvodni nagovor in predavanje z naslovom »Kako lahko SIST pomaga podjetjem, da njihov razvoj postane še bolj uporaben in postane edinstven evropski standard?« je imela direktorica SIST, mag. Marjetka Strle Vidali.

V nadaljevanju je Viktor Martinčič, produktni vodja pri ETI, d. o. o., svoje podjetje predstavil kot **primer dobre prakse**. Podjetje ETI, d. o. o., je namreč odličen primer slovenskega podjetja, ki standardizacije ne dojema kot nujo, temveč kot konkurenčno prednost. Gre za podjetje, ki se skrbno vključuje v proces standardizacije tako na nacionalni kot mednarodni ravni. Sodelovanje pri oblikovanju novih standardov pa daje podjetju prednost pred tekmeci.

Sledil je pogovor na temo »Kako lahko podjetja sodelujejo pri oblikovanju sodobnih mednarodnih standardov in kakšne so prednosti ter koristi takega sodelovanja – primer učinkovite rabe energije v stavbah«, v katerem so sodelovali dr. Boris Sučić, vodja projektov pri Institutu "Jožef Stefan", mag. Matjaž Zupan, predsednik tehničnega odbora SIST TC/TOP ter vodja CEN TC88/WG5 (delovna skupina pri tehničnem odboru Toplotnoizolacijski materiali pri CEN), in Olga Naglič, predsednica Strokovnega sveta za splošno področje, strokovnjakinja in predsednica SIST TC/VLA, ki je tokrat imela vlogo moderatorke.

Izr. prof. dr. Muhamed Turkanović s Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru je z uvodnim predavanjem in predstavitvijo odprl panel z naslovom »Kje oziroma kako lahko SIST pomaga pri kibernetiki varnosti? Najhitrejša pot za doseganje naprednih

standardov pri varovanju zoper računalniške vdore«. Po predstavitvi sta skupaj z Robertom Berglesom, vodjem informacijske varnosti pri CISO A1, nadaljevala pogovor na to temo, ki ga je moderiral direktor in glavni urednik časnika Finance, Peter Frankl.

Zadnja okrogla miza z naslovom »Brez ESG ni več poslovnega življenja« je bila razdeljena na dva dela, najprej sta se Peter Frankl in Andrej Lasič, član uprave NLB, osredotočila na področje bančništva, kasneje pa so na okrogli mizi spregovorili še mag. Samo Podgornik, član upravnega odbora SIST in predstavnik Ministrstva za obrambo, mag. Alojz Hudobivnik, predsednik Strokovnega sveta za elektrotehniko, informacijsko tehnologijo in telekomunikacije, strokovnjak, predsednik SIST TC/SPN in član odborov SIST TC/AVM in SIST TC/ITC ter odbora SIST ITU-T, mag. Samo Zorc, član EU večdeležniške platforme za standardizacijo IKT, zaposlen pri Službi vlade za digitalno preobrazbo, in Viktor Martinčič, produktni vodja pri ETI, d. o. o., ter nadaljevali pogovor o ESG in poslovnem življenju.

Dogodek je bil izpeljan več kot uspešno, upamo, da je naredil vtis tudi na vse tiste, ki so na tem dogodku prvič slišali nekaj več o vpetosti standardov v naš vsakdan na prav vseh področjih. Želimo si, da se nam jih čim več tudi pridruži in skupaj z nami ustvarjajo prihodnost standardizacije.

Fotografije: Jernej Lasič

Konferenca Mednarodne telekomunikacijske zveze ITU

mag. Alojz Hudobivnik

Predsednik strokovnega sveta za elektrotehniko, informacijsko tehnologijo in telekomunikacije

V Bukarešti v Romuniji je od 26. 9 do 14. 10 2022 potekala konferenca pooblaščenih predstavnikov (konferenca PP 22) držav članic Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU).

Ministrice je sodelovala na ministrski okrogli mizi in imela tudi nagovor vsem delegatom konference PP-22

Konference PP-22 se je udeležilo več kot 3000 delegatov, vključno z vladnimi ministri ali uradniki iz 183 od 193 držav članic ITU, ter mednarodnih in regionalnih organizacij, akademskih krogov in predstavnikov zasebnega sektorja. Sklepno listino, ki združuje vse resolucije, sprejete na konferenci, je podpisalo 157 držav članic.

Slovensko delegacijo, ki jo je imenovala Vlada RS, je vodila ministrice za digitalno preobrazbo dr. Emilija Stojmenova Duh, sestavljali pa smo jo predstavniki Službe Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo (SDP), AKOS, MZZ, Mednarodnega raziskovalnega centra za umetno inteligenco (IRCAI) in jaz, Alojz Hudobivnik, predstavnik SIST. Srečali smo se tudi s slovensko veleposlanico v Romuniji Leo Stančič in njenim namestnikom Timotejem Šošem, ki sta aktivno sodelovala in podpirala delo delegacije.

Namen konference PP-22 je bil izvoliti novo vodstvo ITU, potrditi poročila dela preteklega obdobja, plane dela in gostitelje ključnih konferenc v naslednjem obdobju, ter z uskladitvijo več kot 200 resolucij oblikovati usmeritve dela ITU za naslednje štiriletno obdobje 2023–2026.

Gostitelji so poskrbeli za dobre pogoje dela in po zaslugi Cristiane Flutur (direktorice mednarodnih zadev pri romunskem

nacionalnem organu za upravljanje in regulacijo v komunikacijah, ANCOM), ki zadnja leta vodi prav tako CEPT Com-ITU, tudi za dobre predhodne vsebinske priprave in koordinacijo na samem dogodku. Priprave na konferenco PP-22 so več let potekale v okviru regionalnih organizacij (CEPT za 46 evropskih držav), vendar Slovenija v tem delu ni intenzivno sodelovala, niti ni imela posebnih večjih ambicij.

Pomembno vlogo je odigral predsednik konference Sabin SĂRMAȘ (Romunija, vodja romunske parlamentarne komisije za informacijsko tehnologijo in komunikacije), ki je svoje predsedovanje po treh tednih lahko sklenil z izjavo: "Soglasne resolucije, zgrajene s pogajanjem in kompromisi, so dandanes redke primer soglasja med državami po vsem svetu o vprašanih skupnega pomena za prihodnost človeštva in planeta."

Delegati smo z veliko večino izvolili Doreen Bogdan-Martin (ZDA) za naslednjo generalno sekretarko ITU, ki bo tako postala prva ženska na čelu 157 let stare organizacije. Tomas Lamanauskas (Litva) je bil dokaj presenetljivo v prvem krogu izvoljen za namestnika generalnega sekretarja ITU, Mario Maniewicz (Urugvaj) je bil ponovno izvoljen (drugi mandat) za direktorja Urada za radiokomunikacije ITU (ITU-R), Seizo Onoe (Japonska) za direktorja Urada za standardizacijo telekomunikacij ITU (ITU-T) in Cosmas Zavazava (Zimbabve) za direktorja Urada za razvoj telekomunikacij ITU (ITU-D). Funkcijo nastopijo s 1. januarjem 2023.

V ITU Council je bilo izvoljenih 48 držav, ki urejajo zadeve vodenja ITU med dvema konferencama pooblaščenih predstavnikov. Naši regiji C pripada 5 sedežev, zato so bile izvoljene Romunija, Azerbajdžan, Poljska, Bolgarija in Češka, ne pa Rusija in Belorusija. V bližnji prihodnosti bi bilo treba razmisliti, ali bi čez štiri leta za to mesto kandidirala Slovenija.

Konferenca je potekala v velikanski palači parlamenta v Bukarešti, ki je bila te tri tedne povsod v znamenju dogodka.

Staro in novo vodstvo ITU

V nadaljevanju je potekalo potrjevanje zaključnih stališč in resolucij na več vzporednih plenarnih zasedanjih in množici istočasnih ad hoc sestankov za usklajevanje besedil, saj so imele regije različne predloge in politične želje.

Ključne odločitve, sprejete na konferenci, so vključevale nove in osvežene resolucije o:

- uporabi tehnologij umetne inteligence (AI)
- krepitvi zaupanja in trajnostnem razvoju v vesolju
- opolnomočenju žensk in deklet z digitalno preobrazbo
- frekvenčni dodelitvi vojaških radijskih naprav tudi za civilne varnostne potrebe
- tem, kako lahko nove tehnologije omilijo podnebno krizo, namesto da jo poslabšajo
- tem, kako lahko tehnologije zaščitijo pred svetovnimi pandemijami
- internetu stvari (IoT) za pametna in trajnostna mesta in skupnosti (*Resolucija 197*)

Štiriletna strategija ITU poudarja ključne prednostne naloge za radiokomunikacije, standardizacijo in razvojno delo, namenjeno povezovanju sveta, spodbujanju vključujoče globalne digitalne preobrazbe in pomoči pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja (SDG) OZN za leto 2030.

Poleg konference je bilo veliko osebnih in uradnih delovnih srečanj s predstavniki ITU in delegati držav udeleženk. Izstopali so stiki z državami, ki so kandidirale svoje predstavnike za ITU Council in Odbor za radijsko regulativo (Radio Regulations Board).

Prijetno je bilo na srečanjih s sedanjimi vodilnimi funkcionarji ITU v odhajanju, saj so imeli za Slovenijo vedno odprta vrata in koristne nasvete (Houlin Zhao, Malcolm Johnson, Chaesub Lee), zato smo se jim lepo zahvalili. Pristne stike in medsebojno spoznavanje pa smo že pričeli vzpostavljati z novo vodilno ekipo.

Pri srečanjih z delegacijami s področja Zahodnega Balkana je izstopala njihova želja po večjem sodelovanju, saj bi le tako dosegli večji vpliv. Vsi imamo zelo omejene resurse, vendar so izpostavljali primer uspešnega sodelovanja v UPU, kar bi lahko razširili še na druga področja v mednarodnih organizacijah.

Upajmo, da zelo spodbudna zaveza udeležencev »Building a better digital future for all« ne bo ostala le še ena črka na papirju.

Fotografije: [ITU](#) in osebni arhiv

Tehnologija veriženja blokov (ang. blockchain)

izr. prof. dr. Muhamed Turkanović
predsednik SIST/TC BLC Blockchain

V predhodni številki e-Sporočil 2/2022 se nam je pripetila tipkarska napaka pri članku Tehnologija veriženja blokov. Članek zato v celoti ponovno objavljamo.

Iz tehničnega vidika predstavlja tehnologija veriženja blokov (ang. blockchain) v prvi vrsti porazdeljeno shrambo podatkov. Ta je horizontalno porazdeljena, in sicer na način, da za porazdelitev uporablja princip popolnega podvajanja podatkov (tj. replikacija). Podatki, ki jih shranimo v porazdeljeno shrambo, so v obliki t. i. transakcij in se ne shranijo v atomarni obliki, temveč se združujejo v skupke, imenovane bloki, ter se dodajajo v shrambo kronološko, od koder tudi ime veriga blokov. Veriga blokov, ki jo imenujemo tudi glavna knjiga, nenehno narašča. Vsak nov blok vsebuje referenco na predhodni blok. Podatki se kot digitalno podpisane transakcije shranjujejo z vnaprej določeno strukturo, ki je kriptografsko zaščitena. Zagotavljanje varnosti te strukture temelji na kriptografiji javnega ključa in zgoščevalnih funkcijah. S tem se zagotovi doslednost, nepovratnost in nezmožnost zanikanja.

Porazdeljena shramba skupkov transakcij je torej podvojena in shranjena na vozliščih t. i. decentraliziranega omrežja verig blokov. Decentralizacija je ključnega pomena tehnologije veriženja blokov, saj v t. i. omrežju vsak z vsakim (ang. peer-to-peer) združuje vozlišča omrežja, ki so med seboj enakopravna. Zadnje omenjeno dejstvo se v klasičnih sistemih IKT ne pojavlja, saj se v horizontalno porazdeljenih sistemih (npr. shrambah) skoraj vedno vnaprej določi t. i. vodilno vozlišče (ang. leader, master node), ki definira, kateri podatek se bo v shrambo shranil ter ga na enak način podvojeno ali po delih (ang. sharding) shranijo vsa ostala vozlišča. Takšen princip imenujemo centralizirani princip. Posledično smemo sklepati, da lahko v decentraliziranem omrežju, kot je omrežje verig blokov, katero koli vozlišče definira,

kateri skupek transakcij se bo v porazdeljeno shrambo shranil naslednji. Slednje lahko le delno potrdimo, saj bi v takšnem preprostem primeru, kot je sistem brez omejitev, nastal kaos, ker bi lahko različna vozlišča shranjevala za isto dejstvo (npr. stanje na računu) različne nove vrednosti. Tehnologija veriženja blokov omenjen izziv rešuje s pomočjo t. i. algoritmov porazdeljenega soglasja (ang. distributed consensus mechanism), ki definirajo način, kako se bo med številnimi enakovrednimi vozlišči izbralo tisto, ki bo naslednje v vrsti da bo definiralo nov blok, ki naj bi se shranil v porazdeljeno shrambo. V tehnologiji veriženja blokov se največkrat uporablja algoritem dokaz o delu (ang. proof-of-work), ki je sicer najbolj decentraliziran način izbire vodilnega vozlišča, vendar zahteva zelo velike procesorske moči. Dokaz o delu pa ni edini tak algoritem, saj obstajajo številni drugi, ki so učinkovitejši, vendar ne toliko decentralizirani (npr. dokaz o deležu, dokaz o avtoriteti).

Omrežja verig blokov delimo v tri skupine: javno – brez dovoljenj (ang. permissionless), zasebno – z dovoljenji (ang. permissioned) in konzorcijsko (ang. consortium). V prvem tipu omrežja so vsi podatki, shranjeni v blokih, javno dostopni, vendar je mogoče s pomočjo kriptografije javnega ključa zagotavljati anonimnost udeležencev (npr. Bitcoin in Ethereum). V zasebna omrežja se po drugi strani lahko vključijo samo izbrana vozlišča. Tretji tip omrežij (konzorcijska omrežja) so mešanica prejšnjih dveh in omogoča le izbrani skupini vozlišč sodelovanje v postopku porazdeljenega soglasja (ang. distributed consensus).

Izhajajoč iz tehničnih osnov tehnologije lahko sklepamo, da je uporaba smiselna tam, kjer imamo ekosistem različnih deležnikov, ki imajo določene poslovne procese skupne in si delijo določene podatke, pri čemer pa si deležniki med seboj ne zaupajo popolnoma. Z uporabo tehnologije veriženja blokov si zagotovijo skupno porazdeljeno shrambo, ki jim ponudi neposreden dostop do verodostojnih podatkov. Tehnologija veriženja blokov se uporablja tudi kot osnova za kriptovalute in druge digitalne kovance, kot so zamenljivi in nezamenljivi žetoni (ang. fungible, non-fungible tokens (NFT)). Slednji temeljijo na pametnih pogodbah, ki so se pojavile z vpeljavo naslednje generacije platform verig blokov (ang. Blockchain 2.0), kot je Ethereum. **Danes je tehnologija veriženja blokov nepogrešljiv del številnih novih poslovnih in tehničnih rešitev, med katerimi velja izpostaviti zgolj nekatere: decentralizirane in samoupravljane identitete (ang. self-sovereign identity), decentraliziran splet, Metaverse itn.**

12. oktobra 2022 dosežen politični dogovor o krepitvi evropskega sistema standardizacije

Dijana Jevtić, mag.
Kontaktna točka SIST

Standardi so temelj enotnega trga EU in globalne konkurenčnosti. Proizvajalcem pomagajo zagotoviti interoperabilnost proizvodov in storitev, zmanjšajo stroške, izboljšajo varnost in spodbujajo inovacije. Standardi so neviden, vendar temeljni del našega vsakdana ter zagotavljajo, da proizvod ali storitev ustreza svojemu namenu, je varen in ne škoduje ljudem ali okolju.

Uredba (EU) št. 1025/2012 zagotavlja pravno podlago za uporabo evropskih standardov za proizvode in storitve, opredelitev tehničnih specifikacij IKT ter financiranje evropskega procesa standardizacije. Harmonizirani standard je evropski standard, ki ga je na zahtevo Evropske komisije razvila priznana evropska organizacija za standardizacijo (CEN, CENELEC ali ETSI). Ko so ti standardi sprejeti, postanejo del zakonodaje EU in proizvajalcem, ki jih uporabljajo na enotnem trgu, zagotavljajo domnevo o skladnosti z zahtevami zakonodaje EU, kar pomaga zmanjšati stroške za mala podjetja. Postopek temelji na javno-zasebnem partnerstvu med Komisijo in standardizacijsko skupnostjo, pri čemer razdelitev vlog in odgovornosti določa zgornja Uredba o standardizaciji iz leta 2012.

Komisija je 2. februarja 2022 predlagala spremembo Uredbe v okviru evropske strategije za standardizacijo in 12. oktobra 2022 so pogajalci Evropskega parlamenta in Sveta EU dosegli politični dogovor o predlagani spremembi. Tega dogovora so se razveselili vsi sodelujoči, tako standardizacijski organi kot tudi evropske institucije.

CEN in CENELEC sta v svoji izjavi za javnost poudarila, da se veselijo sodelovanja z institucijami EU pri krepitvi evropskega sistema standardizacije. Poudarjajo, da je cilj spremembe zlasti okrepiti vlogo nacionalnih organov za standardizacijo (NSB) ter nacionalnih elektrotehničnih odborov (NC) v EU in državah članicah

Efte pri razvoju harmoniziranih standardov v podporo zakonodaji EU. CEN in CENELEC sta ves čas priprave te spremembe sodelovala v konstruktivnem dialogu z Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom. Trdno so se zavzemali za uporabo standardov za pomoč pri doseganju ciljev zelenega in digitalnega prehoda ter za podporo konkurenčnosti in inovacijam v Evropi ob polnem spoštovanju temeljnih vrednot: preglednosti, raznolikosti in načela nacionalne delegacije.

Tudi Evropska komisija je pozdravila ta politični dogovor. Margrethe Vestager, **evropska komisarka za konkurenco in izvršna podpredsednica Evropske komisije**, je dejala, da bodo s tem sporazumom evropski standardi postali primerni za zeleni in digitalni prehod. Tudi zagotavljanje zaščite podatkov pri umetni inteligenci ali zagotavljanje varnosti mobilne naprave pred vdori temelji na standardih, zato morajo biti ti v skladu z našimi demokratičnimi vrednotami. Prav tako potrebujemo standarde za uvajanje pomembnih naložbenih projektov, kot sta vodik ali baterije, je izpostavila komisarka.

Evropski komisar za notranji trg, Thierry Breton, je dejal, da je zadovoljen s hitrim zaključkom pogajanj, ki so potekala le osem mesecev od predloga Komisije. Z doseženim dogovorom je bil narejen pomemben korak pri izvajanju strategije EU za standardizacijo v praksi. Tako se krepi celovitost evropskega standardizacijskega procesa, pri čemer so v središču nacionalni organi za standardizacijo v EU, njihove lokalne skupnosti zainteresiranih strani in evropski interes.

Evropski parlament in Svet bosta v kratkem morala tudi uradno sprejeti novo uredbo, da bo lahko začela veljati. Nato bodo imele evropske organizacije za standardizacijo na voljo šest mesecev, da v svoje notranje statute vnesejo spremembe upravljanja.

Viri:
CEN/CENELEC: [CEN and CENELEC welcome the political agreement on strengthening the European Standardization System](#)
Evropska komisija: [European standardisation system political agreement](#)

Pošten in pravičen energetski prehod

Dijana Jevtić, mag.
Kontaktna točka SIST

Od 6. do 18. novembra 2022 je v Sharm el Sheikhu v Egiptu potekala 27. konferenca pogodbenic (COP27) Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC). Udeležili so se je tudi predstavniki ISO organizacije ter predstavili, kako mednarodni standardi pomagajo preoblikovati podnebne zaveze v dejanja.

Podnebne spremembe so eksistenčna grožnja za človeštvo, saj kot je objavil medvladni odbor Združenih narodov za podnebne spremembe (IPCC), povzročajo ogromno uničenja in trpljenja. Opozorili so tudi na dejstvo, da če ne bo takojšnjega hitrega in obsežnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, bo omejitev segrevanja za skoraj 1,5 °C ali celo 2 °C nedosegljiva. Vendar tako drastičnega ukrepanja ni mogoče izvesti brez obsežnega mednarodnega sodelovanja. Da bi lahko zagotovili pravičen in za vse države vključujoč prehod na nizkoogljično gospodarstvo, bodo potrebne zaveze vseh zainteresiranih strani, tako vodilnih v industriji kot vlad.

Ključna tema konference COP27 je namreč pravičen in pošten energetski prehod s poudarkom na Afriki. Številne afriške države se soočajo s finančno vrzeljo, ki jim preprečuje

naložbe v potrebno infrastrukturo in tehnologijo. Države, ki jih posledice podnebnih sprememb najbolj prizadenejo (npr. majhne otoške države), so le malo prispevale h kopičenju toplogrednih plinov v ozračju. Tudi niso v tako dobrem položaju za izvajanje podnebnih ukrepov in prilagoditev kot druge države, zlasti tiste, ki so imele hiter gospodarski razvoj, ki je temeljil na porabi fosilnih goriv. Vedno bolj se uveljavlja mnenje, da bi morale imeti države, ki so najbolj ranljive za podnebne spremembe, več besede pri določanju smeri podnebnih ukrepov.

Svetovno povpraševanje po električni energiji trenutno narašča hitreje kot so zmogljivosti obnovljivih virov. Zato se pojavlja velik izziv, ne le kako proizvajati energijo na trajosten in okolju prijazen način, temveč tudi kako z njo upravljati. Mednarodni standardi (in organi za standardizacijo) imajo pomembno vlogo pri spopadanju s tem izzivom. Standardi so temelj zaupanja in soglasja, pri katerem lahko sodelujemo pri uresničevanju energetskega prehoda. Organizacija ISO je na konferenci COP27 predstavila svoje smernice za ničelno neto vrednost, da bi še bolj okrepila svojo zavezanost podnebni agendi in zagotovila mednarodno dogovorjeno opredelitev ničelne neto vrednosti ter določila mehanizme za poročanje o napredku pri doseganju tega cilja.

Slika je jasna, razmere so težke, vendar so ambicije za boj proti podnebnim spremembam močne in sedaj je pravi čas, da jih spremenimo v dejanja.

Vir:

ISO: [A fair and just energy transition](#)

standardi

Standard SIST EN 301 549 V3.2.1:2021 v slovenskem jeziku

Dr. Matjaž Debevc, izr. prof.*

Član SIST/TC SPN Storitve
in protokoli v omrežjih

Mateja Korošec

tehnična sekretarka SIST/TC
SPN Storitve in protokoli v omrežjih

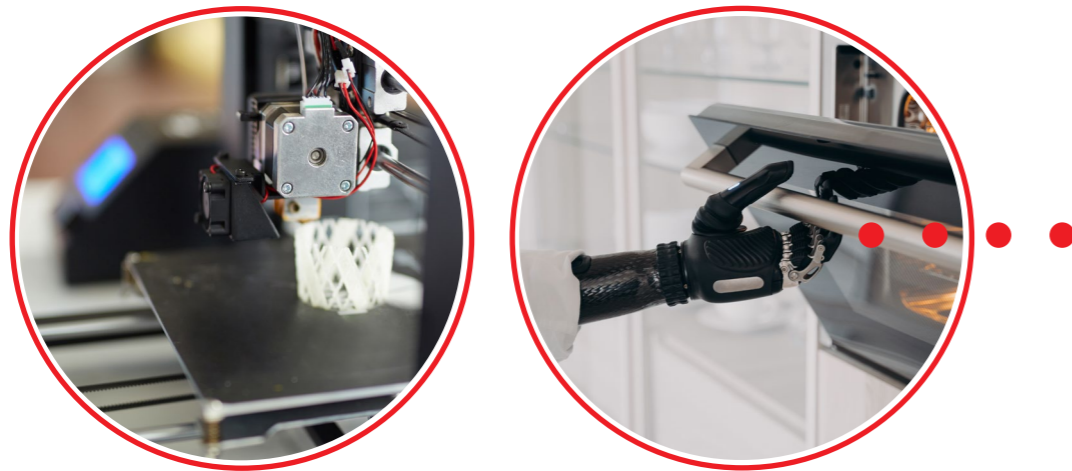

Upoštevanje standardov za dostopnost omogoča osebam z različnimi oblikami oviranosti prilagojeno in učinkovito rabo informacijske in komunikacijske tehnologije.

Informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) nudi izjemne možnosti osebam z različnimi oblikami oviranosti, da se lahko enostavneje in učinkoviteje vključijo v družbeno in delovno okolje. Takšnih ljudi je v Evropi po zadnjih podatkih več kot 25 %. Vendar zaradi splošnega pomanjkanja osveščanja in navodil za prilagoditve žal pogosto prihaja do neustreznih tehnoloških rešitev, ki niso uporabne za vse in ne nudijo ustrezne inkluzivnosti. Z namenom, da bi to spremenili in da bi dostopnost postala prioriteta in nuja v vseh razvojnih postopkih za IKT, so evropske standardizacijske organizacije CEN, CENELEC in ETSI, tudi na zahtevo Evropske komisije (mandat 376), razvile prvi evropski standard z naslovom Zahteve za dostopnost izdelkov in storitev IKT (EN 301 549).

Standard EN 301 549 je namenjen predvsem javnim ustanovam s ciljem, da se zagotovi večja dostopnost spletišč, programske opreme in drugih digitalnih izdelkov, tako da jih lahko uporabljajo tudi osebe z različnimi oblikami oviranosti.

* Dr. Matjaž Debevc, izr. prof. je na ETSI sodeloval kot zunanji ekspert pri usklajevanju ene od prejšnjih verzij tega standarda.

Zaradi pomembnosti tega standarda je nacionalni tehnični odbor SIST/TC SPN, Storitve in protokoli v omrežjih, 1. septembra 2022 izdal prevod harmoniziranega standarda SIST EN 301 549 V3.2.1:2021 z naslovom Zahteve za dostopnost izdelkov in storitev IKT. Gre za četrto revizijo evropskega (EN) standarda. Na standard SIST EN 301 549 se sklicujeta Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA) in DIREKTIVA (EU) 2016/2102 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja.

Standard navaja širok spekter zahtev za različne rešitve IKT. Pomemben je za vse organizacije, ki kupujejo, razvijajo ali proizvajajo izdelke ali nudijo storitve IKT. Sestavljen je iz štirinajstih točk in šestih dodatkov. Ti skupaj določajo zahteve glede dostopnosti, ki se lahko uporabljajo za široko paleto digitalnih izdelkov in storitev, povezanih z IKT, vključno z računalniki, pametnimi telefoni in drugimi digitalnimi napravami, bankomati, avtomati za prodajo vozovnic, spletnimi mesti in celo elektronsko pošto. Namen standarda je zagotoviti, da so digitalni izdelki in storitve IKT dostopni neposredno ali na podlagi združljivosti s podpornimi tehnologijami, kot je pretvorba besedila v govor, tako da lahko vsakdo dostopa do informacij in uporablja storitve, ki se zagotavljajo elektronsko.

Organizacije CEN, CENELEC in ETSI so tudi poskrbele, da so zahteve glede dostopnosti v njihovih dokumentih skladne z drugimi globalnimi zahtevami glede dostopnosti. To bo pomagalo razširiti in odpreti mednarodni trg za dostopne digitalne izdelke in storitve IKT.

Nova prevoda SIST EN 12953-5:2020 in SIST EN 12952-6:2022 o kontroli tlačno obremenjenih delov kotla

Neva Ražem Lučovnik

tehnična sekretarka SIST/TC TLP Tlačne posode

Tehnični odbor SIST/TC TLP Tlačne posode, ki deluje že od leta 1998, je v letošnjem letu pregledal in potrdil štiri prevode iz dveh skupin standardov za vodocevne in mnogovodne kotle.

Februarja letos sta izšla prevoda SIST EN 12953-10:2004, Mnogovodni kotli – 10. del: Zahteve za kakovost napajalne in kotelne vode, in SIST EN 12952-12:2004, Vodocevni kotli in pomožne napeljave – 12. del: Zahteve za kakovost napajalne in kotelne vode, ki smo ju že predstavili v prvi številki e-Sporočil 2022.

S prvim oktobrom letos pa sta na voljo tudi prevoda SIST EN 12953-5:2020, Mnogovodni kotli – 5. del: Kontrola med proizvodnjo, dokumentacija in označevanje tlačno obremenjenih delov kotla in

SIST EN 12952-6:2022, Vodocevni kotli in pomožne napeljave – 6. del: Kontrola med izdelavo, dokumentacija in označevanje tlačno obremenjenih delov kotla.

Oba standarda sta harmonizirana v okviru Direktive 2014/68/EU o tlačni opremi.

Proizvajalec je odgovoren za zagotavljanje skladnosti kotlov z zahtevami direktive. Skladnost je treba preveriti in potrditi z vrsto kontrolnih dejavnosti, ki so podrobno opisane v obeh standardih.

Kontrolne dejavnosti zajemajo:

- pregled načrtov in druge potrebne dokumentacije,
- preverjanje materialov, njihovih certifikatov in oznak ter zagotavljanje sledljivosti,
- preverjanje ustreznosti postopkov varjenja, preoblikovanja, dodatne obdelave,
- preverjanje usposobljenosti varilcev in izvajalcev preskusov,
- neporušitveno preskušanje (NDT),
- hidrostatični tlačni preskus,
- končno kontrolo in označevanje.

Kontrolne dejavnosti, ki se uporabljajo pri proizvodnji, se smejo uporabljati tudi pri postopkih, ki se izvajajo na mestu vgradnje, razen če je v standardih navedeno drugače.

CEN je objavil novo tehnično specifikacijo o obraznih maskah za splošno uporabo

Dijana Jevtić, mag.
Kontaktna točka SIST

Zaradi pandemije covid-19 je postala potreba po skupnih pravilih za obrazne maske za splošno uporabo še posebej nujna. Evropski komite za standardizacijo CEN je v rekordnem času pripravil začetni dokument za zagotovitev potrebnih smernic: **CEN Workshop Agreement 17553:2020 Community Face Coverings – Guide to minimum requirements, methods testing and use**. Čeprav CWA sporazum ne šteje za uradni standard, saj ne vključuje nobenih obveznosti na nacionalni ravni, ga je zaradi njegove poenostavljene oblike mogoče zelo hitro pripraviti in razširiti, zato lahko pomaga zadovoljiti nujne potrebe.

Na podlagi tega dela je CEN/TC 248 Tekstilje in tekstilni izdelki konec leta 2020 začel preoblikovati CWA v bolj formalen, z večjim soglasjem pridobljen dokument, v evropsko tehnično specifikacijo (TS). To delo je bilo dokončano leta 2022, ko je bila 2. novembra objavljena tehnična specifikacija CEN/

TS 17553:2022 Tekstilje in tekstilni izdelki – Obrazne maske za splošno uporabo – Minimalne zahteve, metode preskušanja in uporaba.

Zahteve (o zasnovi, izvedbi, preskusnih metodah, pakiranju, označevanju in informacijah za uporabo), opisane v CEN/TS 17553:2022, se uporabljajo za maske za obraz iz ene ali več plasti tkanin (tkanih, pletenih, netkanih itd.), z vmesno folijo ali papirnatim filtrom ali brez njega in/ali s prozornim oknom (t. i. CFC maska).

Obrazne maske za splošno uporabo niso niti del osebne varovalne opreme niti medicinskih pripomočkov, za katere so že obstajali posebni standardi in predpisi. Obrazne maske za splošno uporabo so tretja vrsta zaščitne kategorije, ki preprečuje prenos kapljic na osebe v neposredni bližini, in so namenjene ljudem, ki se zadržujejo na območjih, kjer je prenos okužb dihal znan in predvidljiv. Običajno se maske nosijo v zaprtih prostorih (na primer v trgovinah, šolah, prevoznih sredstvih, na skupnih delovnih mestih itd.) in na prostem, kjer je fizična razdalja neustrezna.

Ta nova tehnična specifikacija bo proizvajalcem in preskuševalnim laboratorijem pomagala zagotoviti varnost ter ustreznost obraznih mask za večkratno in takšnih za enkratno uporabo. Tehnično specifikacijo lahko upoštevajo tudi organi za nadzor trga v državi članici kot merilo za ocenjevanje varnosti tega proizvoda. Za to vrsto proizvoda velja Direktiva o splošni varnosti proizvodov (2001/95/ES), ki zagotavlja, da so proizvodi, dani na trg, varni.

Vir:
CEN/CENELEC: [CEN published a new Technical Specification on community face coverings](#)

Cilj »net zero« in brezplačni standardizacijski dokument IWA 42 za globalno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov

Patricija Doplihar
Tajništvo sekretariata

Podnebne spremembe so eden največjih izzivov sodobnega sveta. Znanstvene raziskave kažejo, da se je najhujšim posledicam možno izogniti z omejitvijo globalnega segrevanja. Globalna temperatura danes namreč za več kot 1 °C presega temperaturo iz časa pred industrializacijo, zato je glede na scenarij nujno, da v prihodnje, najkasneje pa do leta 2050, poskrbimo, da segrevanje ozračja ne preseže 1,5 °C.

V duhu doseganja tega cilja so strokovnjaki pri mednarodni organizaciji za standarde ISO pripravili dokument IWA 42 – Net Zero Guidelines, ki vključuje glavna načela in priporočila za skupni pristop k doseganju tako imenovanega

cilja »net zero« oziroma neto ničelnega izpusta toplogrednih plinov. Namen je usmerjanje čim večjega števila organizacij, iniciativ in politik k skupnemu, globalnemu pristopu.

Dokument je na voljo brezplačno in je namenjen vsem organizacijam po svetu kot pomoč pri ukrepanju za doseganje globalnega zmanjšanja izpustov.

Dokument je usklajen z zavezami za doseg neto ničelnih izpustov Združenih narodov.

Poleg izrazja in definicij IWA 42 – Net Zero Guidelines podaja načela in priporočila za doseganje cilja neto ničelnega izpusta za vse tipe organizacij, za vključitev teh ciljev v strategije in okoljske politike, navaja kratkoročne in dolgoročne cilje z upoštevanjem pravičnosti, najnovejših znanstvenih spoznanj, dokazov, raziskav in dobrih praks, določa merjenje in različne kazalnike ter spodbuja enotno poročanje in učinkovito komuniciranje. Brezplačni standardizacijski dokument IWA 42 – Net Zero Guidelines bo v veliko pomoč vsaki organizaciji, ki želi svoje delovanje usmeriti v skrb za prihodnost in podpreti cilj zmanjšanja izpustov.

Vir:
ISO: [Net Zero Guidelines](#)

kontaktna točka

EU objavila novo uredbo o recikliranih plastičnih materialih, ki pridejo v stik z živili

Enisa Šmrković, mag
Kontaktna točka SIST

[Uredba \(EU\) 2022/1616](#) z dne 15. septembra 2022 o recikliranih plastičnih materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 282/2008 je bila objavljena v Uradnem listu Evropske unije 20. septembra 2022 ([popravek](#) je bil objavljen 21. septembra 2022).

Nova uredba je začela veljati 10. oktobra 2022, čeprav veljajo nekatere prehodne določbe.

Uredba (EU) 2022/1616 se osredotoča na dekontaminacijo in zahtevano dokazovanje varnosti na treh ravneh (tehnologija recikliranja, postopek recikliranja in obrat za recikliranje).

Na spletni strani [Evropske komisije](#) je mogoče najti tudi vprašanja in odgovore o navedeni uredbi.

Poudarki uredbe in njenega [popravka](#), objavljenega 21. septembra 2022, so povzeti v spodnji preglednici

Oddelek k Uredbi (EU) 2022/1616	Poudarek
Poglavje I "Predmet, področje uporabe in opredelitve"	- Določa pravila za dajanje reciklirane plastike, ki je v stiku z živili, na trg, pravila za razvoj in delovanje tehnologij recikliranja, delovanje procesov in naprav za proizvodnjo reciklirane plastike, ki je v stiku z živili, ter za uporabo te reciklirane plastike v stiku z živili in plastike, ki pride v stik z živili, namenjene za recikliranje. - Določa zahteve za ustrezne tehnologije recikliranja odpadkov v reciklirane plastične materiale in izdelke, ki so skladni s 3. členom Uredbe (ES) 1935/2904 (prečiščena različica do marca 2022) in mikrobiološko varni (Priloga I).
Poglavje II "Dajanje reciklirane plastike ter recikliranih plastičnih materialov in izdelkov na trg"	- Določa pravila za dajanje recikliranih plastičnih materialov in izdelkov na trg, vključno z zahtevami glede njihove sestave in zahtevami iz poglavij III in V Uredbe (EU) 10/2011 "Plastika v stiku z živili" (prečiščena različica do septembra 2020). - Zahteva, da se reciklirani plastični materiali in izdelki proizvajajo bodisi z ustrežno tehnologijo recikliranja (Priloga I) bodisi z novo tehnologijo in se razvijajo, kot je opisano v poglavju VI. - Podrobnosti o zahtevah za dokumentacijo, navodila in označevanje – posamezne serije reciklirane plastike in recikliranih plastičnih materialov in izdelkov so predmet enotnega dokumenta ali evidence o njihovi kakovosti in jih je treba identificirati z edinstveno številko in imenom proizvodne stopnje, iz katere izvirajo.

Oddelek k Uredbi (EU) 2022/1616	Poudarek
Poglavje III "Splošne zahteve za recikliranje plastike in uporabo reciklirane plastike"	- Opisuje zahteve za izvajalce, ki ravnajo z odpadki, vključno z zahtevami za: - zbiranje in predobdelavo odpadkov, - certificiranje sistema za zagotavljanje kakovosti s strani neodvisne tretje strani, - dekontaminacijo, - naknadno obdelavo in uporabo reciklirane plastike, - delovanje shem recikliranja.
Poglavje V "Postopek za odobritev posameznih postopkov recikliranja"	Določa postopek za avtorizacijo posameznega postopka recikliranja, ki je skladen s pogoji uporabe ustrezne tehnologije recikliranja in v okviru katerega se proizvaja plastika, ki je v stiku z živili in je skladna s 3. členom Uredbe (ES) 1935/2004 ter je mikrobiološko varna.
Poglavje VIII "Dokumentacija o skladnosti"	- Od predelovalcev se zahteva, da predložijo izjavo o skladnosti (DoC) v skladu s predlogo v delu A Priloge III. - Od predelovalcev se zahteva, da predložijo izjavo o skladnosti v skladu s predlogo v delu B Priloge III. - Podrobnosti o prehodnih določbah, vključno s tistimi, ki se uporabljajo za proizvodnjo materialov in izdelkov, kjer se za funkcionalno pregrado uporablja reciklirana plastika.

EU predlaga revizijo uredbe o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi in zmesi (CLP)

Enisa Šmrković, mag.
Kontaktna točka SIST

Evropska unija je obvestila Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO) o svoji nameri, da bo revidirala uredbo CLP (angl. Classification, Labelling and Packaging of hazardous chemicals). Spremembe vključujejo nove opombe za več spojin, ki vsebujejo bor ter 2-etilheksanojsko kislino in njene soli.

Svetovna trgovinska organizacija (WTO) je objavila dva osnutka uredb EU z namenom revizije Uredbe (ES) št. 1272/2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi in zmesi (Uredba CLP, prečiščena različica za marec 2022).

Ta dva dela osnutka zakonodaje, priložena dokumentoma [WTO 22-4937](#) iz junija 2022 (osnutek uredbe 1), ki je priglašen pod G/TBT/N/EU/905, in [WTO 22-5525](#) z dne 21. julija 2022 (osnutek uredbe 2), ki je priglašen pod G/TBT/N/EU/915, vsebujeta več pomembnih sprememb:

- osnutek uredbe 1 revidira 1. del k Prilogi VI z dodajanjem opombe X k oddelku 1.1.3.1 ter opomb 11 in 12 k oddelku 1.1.3.2;

- opomba 11 je dodeljena samo nekaterim spojinam bora -

razvrstitev zmesi kot strupenih za razmnoževanje je potrebna, če je vsota koncentracij posameznih spojin bora, ki so razvrščene kot strupene za razmnoževanje, v zmesi, ki je dana v promet, $\geq 0,3\%$;

- osnutek uredbe 2 nadomešča šest vnosov indeksnih števil v 3. delu, preglednica 3 k Prilogi VI, od katerih je pet vnosov indeksnih števil povezanih s spojinami, ki vsebujejo bor, pri čemer vsak od teh petih vnosov vsebuje opombo 11, ter vnos indeksa na 2-etilheksanojsko kislino in njene soli z opombami A, X in 12.

V zvezi z omenjenima dokumentoma WTO je treba navesti še, da:

- naj bi bil osnutek Uredbe 1 sprejet septembra 2022 in bi začel veljati 20 dni po objavi v Uradnem listu EU;
- se predlaga, da se osnutek uredbe 2 sprejme v četrtem četrtletju leta 2022 in začne veljati 20 dni po objavi v UL EU ter se začne uporabljati 18 mesecev po datumu začetka veljavnosti.

Vir:
[SGS](#)

Zakaj so načela preglednosti za enotni trg tako pomembna?

Enisa Šmrković, mag.
Kontaktna točka SIST

Evropska komisija je 23. septembra 2022 objavila [poročilo o izvajanju Direktive o preglednosti enotnega trga](#) (Single Market Transparency Directive (SMTD) oziroma Direktive 2015/1535 ES Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe, ki kaže, da države članice pri sprejemanju nacionalnih tehničnih predpisov za izdelke in storitve informacijske družbe delujejo vedno bolj pregledno.

Namen poročila je analizirati rezultate uporabe Direktive SMTD v letih 2016–2020. Sedanje poročilo kaže visoko stopnjo sodelovanja držav članic s podanimi 243 podrobnimi mnenji in 475 komentarji, izdanimi v referenčnem obdobju. Najbolj dejavne države članice so Italija, Španija, Poljska in Avstrija. Pojavile so se velike razlike v številu izvedenih notifikacij, saj nekatere države članice opravijo v povprečju več kot 50 notifikacij na leto, druge pa manj kot 10 na leto.

Poročilo kaže, da so države članice v tem času notificirale skupno 3500 nacionalnih osnutkov predpisov, povezanih s tehničnimi izdelki in storitvami IT. Najvišji delež teh je v gradbenem sektorju, sledijo pa mu predpisi, ki se nanašajo na kmetijske proizvode, ribištvo, ribogojstvo in druga živila. Hkrati je v poročilu ugotovljeno, da države članice z večjim zanimanjem pristopajo k

preučevanju takšnih osnutkov predpisov in da se je med leti 2016 in 2020 skoraj 4-krat povečalo število podanih mnenj držav članic na notifikacije drugih držav članic.

Direktiva SMTD je eden od temeljev notranjega trga in je ključno orodje za preprečevanje tehničnih ovir na notranjem trgu. Države članice lahko enako kot Komisija sodelujejo v postopku obveščanja, predvidenem v Direktivi SMTD. Zainteresirane strani imajo dostop tako do nacionalnih tehničnih predpisov v pripravi kot do končnih besedil notificiranih ukrepov, prevedenih v 23 uradnih jezikov EU, in tudi do odzivov Komisije. Zato lahko gospodarski subjekti predvidijo ustvarjanje ovir za trgovino in se izognejo nepotrebni in dragim upravnim obremenitvam, ki vplivajo na njihovo poslovanje.

Pomembnost direktive dokazuje, da narašča zanimanje deležnikov za postopek notifikacije in število njihovih prispevkov prek spletne strani TRIS v referenčnem obdobju. Postopek notificiranja je potrdil svojo uporabnost tudi pri zagotavljanju možnosti za identifikacijo področij, kjer je potrebna nadaljnja harmonizacija na ravni EU, kot je npr. harmonizacija označevanja embalaže za odlaganje odpadkov.

Vir:
[Evropska komisija](#)

KOLOFON

E-SPOROČILA [elektronski vir]

ISSN 2820-4379

Letnik: I

Številka: 3 / 2022

Izdal: Slovenski inštitut za standardizacijo

Ulica gledališča BTC 2, Ljubljana

Direktorica: mag. Marjetka Strle Vidali

Uredniški odbor: mag. Marjetka Strle Vidali, Danijela Stanišić, Patricija Doplihar,
mag. Jožica Škof Nikolič, mag. Mojca Lampič, Gorazd Opaškar

Lektoriranje: Francka Kavčič, Eva Vivian Štubelj

Oblikovanje: mag. Barbara Dovečar

Fotografije: Envato Elements

Elektronska publikacija, objavljena na spletni strani www.sist.si
december 2022

Vsi objavljeni avtorski prispevki v serijski publikaciji e-Sporočila izražajo mnenja
in stališča avtorjev in ne izražajo mnenja uredniškega odbora ali izdajatelja revije
Slovenskega inštituta za standardizacijo.